

**NUSIKALTIMŲ IR KITŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ PREVENCIJOS PROJEKTŲ
(PROGRAMŲ)
KONKURSO DALYVIŲ PARAIŠKOS APRAŠAS**
Konkurso tema: Saugi mokykla ir moksleiviai

1. Projekto pavadinimas.

“PASPAUSKIM RANKAS” - “VYRESNIEJI DRAUGAI”

2. Projekto rengėjo (rengėjų) pavadinimas, adresas, telefonai, el. pašto adresas, banko sąskaita.

Vilniaus Pilaitės vidurinė mokykla
Adresas: Įsrūties g. 3
LT-06218, Vilnius
Tel. 8-5 270 84 74 ; 8-5 230 74 42
El.p. rastine@pilaites.vilnius.lm.lt
Banko sąskaita:
SEB “Vilniaus bankas”
Banko kodas: 70440
Atsiskaitomosios sąskaitos
Nr. LT80 7044 0600 0426 1420

3. Informacija apie projektą:

3.1. esamos situacijos (problemos) analizė:

Mokinių patyčios, be abejonės, yra labai senas reiškinys. Apie tai, kad kai kuriuos vaikus dažnai erzina ir nuolat puldinėja kiti vaikai, rašoma literatūros kūriniuose, o nemažai suaugusiųjų mokydamiesi mokykloje yra patyrę tai patys. Svarstant šį klausimą, viena turi būti visiškai aišku: daugiau nebegalima vengti veiksmų, nukreiptų prieš patyčias mokykloje, teisinantis žinių stoka. Mes turime siekti, kad mokykla taptų saugesnė ir miela vieta visiems vaikams.

Projektas „Paspauskime rankas“ mokykloje vykdomas ketvirtus metus, tai yra mokykloje vykdomos Patyčių prevencijos programos dalis.

Konfliktai yra kasdieninė mūsų gyvenimo dalis. Jie kyla dėl to, kad esame individualūs ir nuolat susiduria mūsų interesai, poreikiai, norai, skoniai, vertybės ir kt.

Vaikai, kurie nuolat konfliktuoja su savo draugais, tėvais ar mokytojais ir nemoka konstruktyviai spręsti konfliktų, yra nuolatiniame įtampoje. Dažnai, norėdami atsipalaiduoti, jie pradeda rūkyti, vartoti alkoholį, tikisi užsimiršti narkotikų pagalba. Dauguma žmonių turi susikūrę elgesio strategiją konfliktinėse situacijose ir be didelio vargo jas išsprendžia. Tačiau ką daryti, kai du mokiniai būna taip įpykę vienas ant kito, kad atrodo, jog konflikto patys niekada neišspręs? Ką daryti, kai susikivirčia du draugai, ir vienas jų atsisako kalbėtis?

Tarpininkas – tai asmuo, mokantis padėti besiginčijantiems ieškoti išeities. Jis skatina bendrauti ir geriau suprasti vienas kitą, o tai neretai padeda rasti abi šalis patenkinantį sprendimą. Paauglystėje mokydamiesi valdyti konfliktus, mokiniai įgis vertingų įgūdžių, kurie pravers visą gyvenimą.

Projektas „Vyresnieji draugai“ mokykloje vykdomas septintus metus.

Projekto misija yra asmeninės, savanoriškos suaugusiojo pagalbos vaikui idėjos skleidimas ir įtvirtinimas. Projekto esmė – vieno suaugusiojo ilgalaikis savanoriškas bendravimas su vienu vaiku, siekiant ugdyti vaiko pasitikėjimą savo dvasinėmis, moralinėmis ir intelektualinėmis jėgomis. Teigiamas suaugusiojo pavyzdys yra būtina sąlyga sėkmingam vaiko vystymuisi ir maksimaliam potencialių galimybių atskleidimui.

Pagrindinis akcentas – draugystė. Svarbu įgalinti bendruomenės narius aktyviai paremti vaikus, randant ir rengiant savanorius, galinčius sukurti ugdančius ryšius su vaikais, kuriems reikia pagalbos. Draugystė vyksta pagal taisykles. Programos koordinatorius profesionaliai

padeda ir pataria kiekvienam tėveliui, mamytei, savanoriui, vaikui, kai kyla klausimai, kaip elgtis draugaujant. Savanoris tampa patikimu ir geru didžiuoju draugu, nes yra profesionaliai atrenkamas ir paruošiamas specialių užsiėmimų metu. Dalyvaujamas programoje savanoris įgyja asmeninės patirties, profesinių žinių, yra tikrai naudingas ir reikalingas.

3.2. tikslas:

Projektas vykdomas *dviem paprogramėm*, todėl išskirti du tikslai:

1 paprogramės **tikslas**: vykdant patyčių prevenciją mokyti ir ruošti Tarpininkus – asmenis, mokančius padėti besiginčijantiems ieškoti išeities, kuo anksčiau atkreipti dėmesį ir suteikti pagalbą konfliktinėje situacijoje atsidūrusiems vaikams.

2 paprogramės **tikslas** – vieno vyresniojo mokinio (suaugusiojo) ilgalaikis savanoriškas bendravimas su vienu vaiku, siekiant ugdyti vaiko pasitikėjimą savo dvasinėmis, moralinėmis ir intelektualinėmis jėgomis, formuojant sąlygas sėkmingam vaiko vystymuisi ir maksimaliam potencialių galimybių atskleidimui

3.3. uždaviniai:

- Tenkinti pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius;
- Kuo anksčiau atkreipti dėmesį ir suteikti pagalbą rizikos grupės vaikams;
- Mokyklos bendruomenės telkimas;
- Kurti saugią ir sveiką ugdymosi aplinką;
- Pradinukų adaptacijos mokykloje gerinimas;
- Žalingų įpročių prevencija;
- Tiek “vyresniojo”, tiek “jaunesniojo draugo” atsakomybės ir pasitikėjimo ugdymas;
- Suteikti galimybę saugiai išreikšti jausmus;
- Ugdyti priimti sprendimus ir už juos atsakyti;
- Socialinių įgūdžių formavimas;
  - padėti rasti dar vieną kelią konflikto sprendimo link;
  - paversti konfliktą teigiamu, konstruktyviu procesu;
  - mokyti ne vien spręsti konfliktus, bet ir gerinti bendravimo įgūdžius;
  - kuo anksčiau atkreipti dėmesį ir suteikti pagalbą konfliktinėje situacijoje atsidūrusiems vaikams;
  - stiprinti demokratijos idealus;
  - skleisti informaciją apie projektą.

3.4. priemonės:

Tiek vyresnieji draugai savanoriai, tiek tarpininkai yra apmokomi sesijų metu: tarpininkams paruošta 11 sesijų, vyresniesiems draugams – 13 sesijų. Užsiėmimuose naudojami aktyvūs metodai: psichologiniai – pedagoginiai užsiėmimai, kūrybiniai užsiėmimai, diskusijos, vaidmenų žaidimai, interaktyvūs žaidimai. Organizuojamas darbas grupėse bei individualus ir savarankiškas darbas.

Stiprinant porų draugystę organizuojami renginiai, išvykos, ekskursijos.

Vėliau vyksta supervizijos, tarpininkavimo seansai.

3.5. vykdymo trukmė, testinumas:

Projektas tęstinis.

Mokykloje projektas įgyvendinamas nuo 2002 m. Finansuojamas nuo 2003 m.

Per visus šiuos metus projekte dalyvavo 158 vaikai, iš jų 79 socialiai arba pedagogiškai apleisti, rizikos grupės vaikai.

3.6. vykdytojai:

1. **Socialinė pedagogė V. Ratiukienė (projekto rengėja);**
2. **Psicologė Rasa Bubnienė**

3.7. dalyviai (tikslinė grupė);

1 paprogramėje dalyvauja ~15 vaikų (paruošti tarpininkai) ir 1-4 klasių mokiniai, kuriems reikalinga pagalba, konsultacija.

2 paprogramėje šiais metais dalyvauja apie 26 poros t.y. 52 vaikai, iš jų 25 socialiai arba pedagogiškai apžeisti, rizikos grupės vaikai. Vaikai iš mokyklos.

VISO PROGRAMOJE ŠIAIS METAIS DALYVAUJA 67 VAIKAI.

3.8. vykdymo vieta;

Pilaitės vidurinė mokykla

3.9. partneriai, rėmėjai;

7 policijos komisariato, Pilaitės policijos nuovada (inspektorė Kristina Kaulinytė). Kartu organizuojami renginiai, gaunama nauja ir įdomi informacija. Teisinių žinių suteikimas.

Paramos vaikams centras. Organizavo susitikimus su savanoriais.

Vaikų linija. Informacijos suteikimas, vaikų mokymai.

VPU, Socialinės komunikacijos institutas – žmogiškieji ištekliai.

3.10. įmoka;

3400 Lt (šeši tūkstančiai litų)

Eil.nr.	Išlaidų paskirtis	Išlaidų pagrindimas ir detalizavimas
1.	Kanceliarinės prekės reikalingos mokymams ir vaikų užsiėmimams	Dideli lapai, popierius A4 formato, spalvotas popierius, spalvotas kartonas, pieštukai, flomasteriai, guašas, akvarelė, vitražiniai dažai, lipni juostelė, segtuvai, įmautės, markeriai, CD diskai, diplominis popierius.
2.	Kanceliarinės paslaugos	Kopijavimas, spausdinimas, tušas printeriui, nuotraukų gamyba
3.	Renginys ir priemonės, reikalingos renginio veikloms. Atminimo dovanėlės	Juostelės, balionai, virvės, švilpukai, lankai, atminimo dovanėlės dalyvavusiems, tortas ir kt.

3.11. rezultatai;

- *Prevenција* –
  - žalingų įpročių prevencija
  - nusikalstamos veiklos prevencija: sudaroma galimybė išvengti nusikalstamos veiklos;
  - prievartos mokykloje prevencija.
- *Socialinė kompetencija* –
  - asmenybiniai veiksniai – saugumo, pasitikėjimo savimi jausmo, socialinių įgūdžių suformavimas. .
  - keičiasi nuostatos į mokyklą;
  - panaudojami mokyklos resursai;
  - gerėja mokymosi pasiekimai;
  - gerėja santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais;
- *Savęs vertinimas* –
  - galimybė išreikšti savo jausmus;
  - mokosi priimti sprendimus;
  - mokosi elgtis pagal taisykles;
  - galimybė praplėsti savo interesus, pomėgius;
  - įpročių keitimas.

Igyvendinat programą stengtasi kuo anksčiau atkreipti dėmesį į su sunkumais susiduriančius vaikus, suteikta jiems kvalifikuota pagalba ir informacija, ugdomi jų socialiniai

igūdžiai. Telkiant mokyklos bendruomenę stengtasi sukurti saugią ir sveiką ugdymosi aplinką. Vyresniesiems draugams bendraujant su mažesniais gerinta kai kurių pradinukų adaptacija mokykloje. Grupinių užsiėmimų – mokymų metu vykdyta žalingų įpročių prevencija; tiek “vyresniojo”, tiek “jaunesniojo draugo” atsakomybės ir pasitikėjimo ugdymas. Suteikta galimybė saugiai išreikšti jausmus, ugdyta kaip priimti sprendimus ir už juos atsakyti, tenkinti pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikiai. Viso projekto metu formuoti socialiniai igūdžiai. Vaikai mokytis ne vien spręsti konfliktus, bet ir gerinti bendravimo igūdžius. Stiprinti demokratijos idealai. Viso prarasta 23 mokymų sesijos, taikant aktyviuosius metodus. Į projekto veiklą įsitraukė ir keletas tėvų.

Vyresnieji projekto dalyviai 2009 m. rugsėjo 10 d. vyko į filmo „Mano sesers globėjas“ peržiūrą ir po jo vykusią diskusiją tema „Bioetinės problemos, priešimplantacinė diagnostika ir vaikų su reikiomomis savybėmis kūrimas“.

2009 m. lapkričio 9 d. naujai pradėję dalyvauti projekte tarpininkai ir vyresnieji draugai vyko į Paramos vaikams centrą, kur bendravo su miesto savanoriais.

2009 m. lapkričio 19 d. vaikai vyko į kino teatrą „Pasaka“, žiūrėti filmo „Mes maitiname pasaulį“, šis filmas įtrauktas į pasaulėžiūrai svarbių filmų dešimtuką.

2009 m. gruodžio 10 d. buvo organizuota Kalėdinė vakaronė poroms. Vyresnieji draugai parengė programėlę, į žaidimus įtraukdami savo globojamus vaikus.

2009 m. gruodžio 19 d. projekte dalyvaujančios poros dalyvavo Paramos vaikams centro organizuotame respublikiniame karnavale.

Tarpininkai prisijungė prie Lietuvos vaikų ir jaunimo centras projekto „Geros praktikos pavyzdžių, integruojant imigrantų moksleivius, pritaikymas švietimo programose“, užsiėmimų metu aktyviai dalyvavo ir kaip galutinį rezultatą pristatė plakatą.

Vyresnieji draugai kartu su mažaisiais lankėsi kino filmuose, pastatytas spektaklis „Trys paršiukai“, stiprinant draugystę ir bendravimą organizuotos gimtadienių popietės.

2009 m. spalio 28 d. apie projekto įgyvendinimą ir pokalbis apie sklaidą vyko su Pakruojo Žemynos pagrindinės mokyklos mokytojais.

3.12. kita svarbi, su projektu susijusi, informacija.

Vykdomos priemonės, renginiai	Vykdyimo laikas
<i>1 paprogramė (tęstinė)</i>	
I. Spektaklio “Trys paršiukai” pristatymas (pristatomi paruošti tarpininkai)	2009 m. sausis
II. Tarpininko seansų stebėjimas ir profesionali priežiūra;	2009m. sausis-2009 m. gegužė
III. Nuolatinis tarpininkų konsultavimas ir seansų aptarimas.	2009 m. sausis-2009 m. gegužė
IV. Baigiamoji tarpininkų išvyka (paskatinamoji dovana)	2009 m. gegužė
V. Naujų tarpininkų paieška, motyvavimas.	2009 m. gegužė -2009 m. rugsėjis
VI. Tarpininko interviu (su kiekvienu atskirai)	2009 m. rugsėjis-spalio pirma pusė.
VII. Tėvų informavimas apie projektą ir susitikimo gavimas (kiekvienam atskirai)	2009 m. rugsėjis – spalio pirma pusė
VIII. Tarpininkų mokymai (11 sesijų)	2009 m. rugsėjis - gruodis
IX. Iškilmingas “Tarpininko pažymėjimo” įteikimas;	2009 m. gruodžio pabaiga
X. Mokyklos bendruomenės informavimas apie paruoštus tarpininkus;	2009 m. gruodžio pab. – 2010 m.
XI. Spektaklio “Trys paršiukai” pristatymas	2010 m. sausis - vasaris
XII. Tarpininko seansų stebėjimas ir profesionali priežiūra;	2010 m. sausio pabaiga - gegužė
XIII. Nuolatinis tarpininkų konsultavimas ir seansų aptarimas.	2010 m. sausio pabaiga – gegužė
<i>2 paprogramė (tęstinė)</i>	
I. Draugystės stiprinimas, dalyvaujančių porų priežiūra. Porų bendravimas, konsultavimas. (poros suformuotos 2008 m. lapkritį)	2009 m. sausis – gegužė
II. Baigiamasis poros susitikimas: bendravimo aptarimas ir sutarties užbaigimas (kiekviena pora atskirai).	2009 m. gegužė
III. Baigiamoji savanorių ir MD išvyka (paskatinamoji dovana)	
IV. Savanorių paieška, motyvavimas	2009 m. gegužė
V. “Didžiojo draugo” interviu (su kiekvienu atskirai)	2009 m. rugsėjis – spalio
VI. Savanorių mokymai – užsiėmimai (13 sesijų)	2009 m. lapkritis
VII. “Mažųjų Draugų” paieška, motyvavimas.	2009 m. lapkritis – gruodis

VIII. MD interviu (su kiekvienu atskirai) ir atranka.	2009 m. rugsėjis
IX. Interviu su tėvais (kiekvienu atskirai) ir motyvavimas.	2009 m. spalį
X. Pagrindinės dalyvavimo projekte taisyklės tėvams.	2009 m. spalį
XI. Pagrindinės dalyvavimo projekte taisyklės MD.	2009 m. lapkritis
XII. Pagrindinės dalyvavimo projekte taisyklės savanoriams.	2009 m. lapkritis
XIII. Poros sudarymas (kiekviena pora sudaroma atskirai). Dalyvauja vaikas, vaiko tėvai, savanoris ir projekto kuratoriai.	2009 m. lapkritis
XIV. Bendravimą ir draugystę skatinanti išvyka	2009 m. gruodis
XV. Kalėdinė vakaronė	2009 m. gruodis
XIV. Porų bendravimas, konsultavimas ir reguliari priežiūra (kiekviena pora konsultuojama 2 kartus per mėnesį).	2010 m. sausis – gegužė
XV. Baigiamasis poros susitikimas: bendravimo aptarimas ir sutarties užbaigimas (kiekviena pora atskirai).	2010 m. gegužės

Vykdamas projektą sklandžiai pastoviai atnaujinama informacija mokyklos internetiniame puslapyje www.pilaitė.vilnius.lm.lt.

Vykdomas projektas pristatomas konferencijose ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje (projektas V. Ratiukienės pristatytas Rygoje ir Sankt-Peterburge).

4. Projekto atitiktis kriterijams, kurie nustatyti Nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos projektų (programų) konkurso nuostatų 24 punkte.

4.1. Projektu buvo siekiama spręsti vieną iš aktualiausių problemų ne tik mokykloje, bet ir šaliai: vykdyti patyčių, smurto ir žalingų įpročių prevenciją.

4.2. Projekto vertinimą atliko TNS Galup, Paramos vaikams centro prašymu („Vaiko sugebėjimų įvertinimas BB/BS draugystės pradžioje ir pabaigoje“ (po 6-8 mėn.).

Mokytojams ir tėvams buvo padalintos anketos, prašančios įvertinti vaiko sugebėjimus dabartiniu momentu t.y. prieš Draugystę su savanoriu. Tada vaikai buvo supažindinti su savanoriais Didžiais Draugais ir po 6 - 8 mėn. draugystės mokytojų ir tėvų buvo paprašyta pakartotinai įvertinti vaiko sugebėjimus. Anketos buvo padalintos ir savanoriams.

Tyrimo tikslas - nustatyti ar turi įtakos draugystė su Didžiuoju Draugu vaiko asmenybiniais, socialiniais, pažintiniais/ mokymosi sugebėjimams ir žalingo elgesio prevencijai.

	Pradžioje	Po 6-8 mėn.
Labai gerai ir gerai savimi pasitikėjo	29.7 %	56.7 %
Bendravimas su bendraamžiais:		
Labai gerai ir gerai bendravo	17	27
Vidutiniškai	12	10
Blogai	7	-

4.3. Projektas buvo įgyvendinamas bendradarbiaujant su partneriais (7 policijos komisariato, Pilaitės policijos nuovada (inspektorė Kristina Kaulinytė) Paramos vaikams centru, Vaikų linija. Visų dalyvavusių projekte bendras tikslas- per įdomią ir įvairiapusę veiklą, vykdyti aktyvią pirminę prevenciją, vyksta bendri renginiai.

4.4. Projektas yra tęstinis, ilgalaikis, vykdomas septintus metus, bus tęsiamas ateityje. Projektą galima kartoti bei vykdyti kitiems subjektams. Labai naudingas mokyklos bendruomenei.

4.5. Projektas naujoviškas, įdomus savo plačia veikla. Lietuvoje tik 2 mokyklų mokiniai dalyvauja panašioje programoje. Mūsų mokyklos vaikų skaičius dalyvaujančių šiame projekte, didžiausias. Šiuo projektu skatinama savanorystė, susipažinama su savanorystės idėjomis, socialinių kompetencijų ugdymas.

Direktorius

Projekto vykdytojai

Zotikas Popovas

Virginija Ratiukienė

Rasa Bubnienė

